

BIOLOGIA ANIMAL

Assignatura troncal de 6 crèdits.

Professors: Dr Joan Real (Dept. Biologia Animal) i Ginés Viscor (Dept. Fisiologia)

Programa de Teoria

Introducció (5h)

- 1. Generalitats.** Concepte d'animal. Concepte d'espècie. Mecanismes d'especiació. Valor de les subespècies, races o varietats. Concepte de Tipus. Jerarquia taxonòmica. Terminologia bàsica. Conceptes d'adaptació i exaptació, homologia i homoplàsia. 3h.
- 2. El cicle biològic.** Estratègies de reproducció. La història de vida com a tret adaptatiu. Formes de resistència. 2h.

L'adaptació i el control de les funcions (6h)

3. Relació entre ambient i organisme i variacions ambientals

Respostes a l'ambient. Tolerància, estrès, resistència i llindars crítics i letals. Aclimatació i adaptació funcional. Organismes conformistes i reguladors. 1h

4. Homeostasi i control fisiològic

Concepte de homeostasi i estabilitat funcional. Teoria de control i aplicació als sistemes de control fisiològic. Sistemes de retroalimentació. 1h

5. Control neural

Visió general de l'organització funcional dels sistemes nerviosos. Captació i processament de la informació sensorial. Tipus de receptors. Respostes efectores i el seu control. Moviment i locomoció animal. 2h

6. Control endocrí

Arcs reflexes neuroendocrins. Tipus d'hormones i els seus mecanismes d'acció. La regulació hormonal de l'expressió genètica. 1h

Les funcions vegetatives (5h)

7. Taxa metabòlica i temperatura corporal

Concepte de taxa metabòlica. Mecanismes de bescanvi de calor entre animal i ambient: ectotermia i endotermia. Models de termorregulació: homeotermia i ectotermia. 2h

8. Respiració i circulació

Aire i aigua com medis respiratoris. Funcions dels sistemes circulatoris. Transport de gasos pel medi intern. Equilibri àcid-base. 2h

9. Equilibri hidrosalí

Moviments osmòtics obligats. Mecanismes d'osmorregulació. Necessitat i funció d'òrgans excretors. Eliminació del nitrogen. 1h

L'organisme front l'ambient (9h)

10. Adaptacions als habitats marins

Adaptacions iòniques i osmòtiques i equilibri hídric en animals marins. Adaptació tèrmica. Adaptacions respiratòries. Adaptacions a la hiperbària. Flotabilitat. Senyals al mar: Bioluminiscència, electrorrecció i altres adaptacions sensorials. Efecte dels problemes antropogènics: pol·lució, transport marítim i marees negres. 2h

11. Adaptacions a la vida en estuaris i costes

Adaptacions iòniques i osmòtiques i equilibri hídric en ambients de salinitat variable. Adaptacions tèrmiques i respiratòries a l'interfície mar-terra. Adaptacions mecàniques i sensorials. Efecte dels problemes antropogènics: pol·lució, turisme i alteracions litorals. 2h

12. Adaptacions a les aigües dolces

Adaptacions iòniques i osmòtiques i equilibri hídric a l'aigua dolça. Adaptació tèrmica en llacs i rius. Adaptacions respiratòries: respiració bimodal. Adaptacions mecàniques i sensorials: cost de la flotabilitat i la locomoció. Peixos elèctrics dèbils. Efecte dels problemes antropogènics: pol·lució i abocaments, acidificació, regadius i embasaments. 2h

13. Adaptacions per la vida terrestre

Adaptacions iòniques i osmòtiques i equilibri hídric al medi terrestre. Adaptació tèrmica: Tolerància i evasió etològica. Adaptacions respiratòries. Adaptacions mecàniques i sensorials. Efecte dels problemes antropogènics: L'efecte hivernacle i l'escalfament global, la pèrdua d'ozó, l'acidificació de l'atmosfera i la urbanització dels hàbitats terrestres. 2h

14. Habitats especials i extrems

La criptobiosi com adaptació a la humitat estacional. La vida als afloraments termals a gran profunditat. Les adaptacions generals a la vida desèrtica. Adaptacions al fred extrem. La vida a gran altitud. 1h

Nivells d'organització en els Metazous (20h)

15. Porífers. Cnidaris, el corall. Platihelminths, la planària gegant de Nova Zelanda. Nematòdes, importància ecològica. Anèlids: biologia dels cucs de terra. Importància ecològica. 4h.

16. Mol·luscs: Gasteròpodes, Bivalves i Cefalòpodes. Adaptacions. 2h

17. Artròpodes. Grans grups i la seva biologia. Els insectes i la seva importància ecològica. 3h

17. Equinoderms. Cordats: Urocordats, Cefalocordats.2h.

18. Craniats o Vertebrats . Principals grups de craniats: Pisciformes, adaptacions a la vida aquàtica. El pas a terra ferma, principals modificacions i adaptacions al medi terrestre. 3h.

19. Els amfibis. Amniòtes. Radiació dels amniòtes: Synapsida (Mamífers). Sauròpsida anàpsida (Quelonis).Sauròpsida diàpsida: Lepidosauris i Arcosauris (ocells). Estratègies ecto i endoterma, les seves conseqüències. Principals adaptacions en els ocells i Mamífers. 6h.

3. Bibliografia

Biologia animal

- JURD, G.D. [Instant notes in animal biology](#). Boca Raton (Calif.) : Taylor & Francis, 2003. [També, [ed. 1997](#)]
- PRIMACK, R.B.; ROS, J. [Introducción a la biología de la conservación](#). Barcelona: Ariel, 2002
- PURVES, W.K. [et al.]. [Life, the science of biology](#). 7th ed. Sunderland (Mass.): Sinauer Associates, 2003

Fisiologia animal

- FEDER, M.E. [et al.]. [New directions in ecological physiology](#). Repr. Cambridge [etc.]: Cambridge University Press, 1990
- HILL, R.W.; WYSE, G.A.; ANDERSON, M. [Animal physiology](#). Sunderland (Mass.) : Sinauer Associates, 2004
- KAY, I. [Introduction to animal physiology](#). Oxford: Bios Scientific, 1998
- LOUW, G.N. [Physiological animal ecology](#). Harlow: Longman Scientific & Technical, 1993
- McNAB, B.K. [The Physiological ecology of vertebrates: a view from energetics](#). Ithaca (N.Y.): Cornell University Press, 2002
- RANDALL, D.; BURGGREN, W.; FRENCH, K. [Eckert animal physiology: mechanisms and adaptations](#). 5th ed. New York: Freeman, 2002
- RANDALL, D.; BURGGREN, W.; FRENCH, K. [Fisiología animal \[de\] Eckert: mecanismos y adaptaciones: cuarta edición](#). 2a ed. Madrid: McGraw-Hill/Interamericana de España, 1998
- WILLMER, P.; STONE, G.; JOHNSTON, I. [Environmental physiology of animals](#). Malden (Mass.): Blackwell Science, 2000
- WITHERS, P.C. [Comparative animal physiology](#). International ed. Fort Worth [etc.]: Saunders College, 1992

Zoologia

- ANDERSON, D.T., (ed.). [Invertebrate zoology](#). 2nd ed. Oxford [etc.]: Oxford University Press, 2001

- HICKMAN, C.P.; ROBERTS, L.S.; LARSON, A. [Principios integrales de zoología: undécima edición](#). 5a ed. Madrid: McGraw-Hill/Interamericana de España, 2002
- HISTÒRIA NATURAL DELS PAÏSOS CATALANS. Enciclopèdia Catalana, Barcelona, 1984-1992:
  - Vol. 8: [Invertebrats no artròpodes](#)
  - Vol. 9 i 10: [Artròpodes](#)
  - Vol. 11: [Peixos](#)
  - Vol. 12: [Ocells](#)
  - Vol. 13: [Amfibis, rèptils i mamífers](#)
- MILLER, S.A.; HARLEY, J.P. [Zoology](#). 3rd ed. Dubuque (Iowa) [etc.]: Brown, 1996

Guies de Camp

- ARNOLD, E.N.; BURTON, J.A. [Guía de campo de los reptiles y anfibios de España y de Europa](#). Reimpr. Barcelona: Omega, 1987
- CHINERY, M. [Guía de campo de los insectos de España y de Europa](#). Nueva ed., 2001. Barcelona: Omega, 2001
- CORBET, G. [Manual de los mamíferos de España y de Europa](#). Barcelona: Omega, 1982
- GOSALBEZ, J. [Insectívors i rosegadors de Catalunya: metodologia d'estudi i catàleg faunístic](#). Barcelona: Ketres, 1987
- PETERSON, R.T.; MOUNTFORT, G.; HOLLUM, P.A.D. [Guía de campo de las aves de España y Europa](#). 5a ed. rev. y amp. Barcelona: Omega, 1995

Webs de consulta

- MADDISON, D.R., (Coord.); UNIVERSITY OF ARIZONA [et al.]. [The Tree of Life Web Project](#) (Sobre regnes vius, evolució i filogènia)
- [MUSEO NACIONAL DE CIENCIAS NATURALES \(MADRID\)](#). (Sobre fauna ibèrica)
- SMITHSONIAN INSTITUTION. [Natural History: Zoology](#) (Sobre invertebrats i vertebrats)
- UNIVERSITY OF CALIFORNIA, BERKELEY. [Introduction to the Metazoa: Animals, Animals, Animals!](#) (Sobre sistemàtica animal)

4. Criteris d'avaluació

Examen de síntesi al acabar el semestre. Es poden realitzar activitats avaluable durant el transcurs del període docent. És obligatori haver realitzat les pràctiques per tal de superar l'assignatura.